

Kaj Munks prædiken 17. søndag efter trinitatis

Taler
Kaj Munk
Præst og dramatiker

Dato
5. oktober 1941

Sted
Vedersø Kirke

Omstændigheder
Prædikentekst
Lukasevangeliet kapitel 14, vers 1-11

1 Søndag

En gammel Almanakhistorie fortæller, at da Provsten paa Skolevisitats sammen med Præsten hos den fordrukne Degn Tumbe-Lorents spurgte Børnene:

5 “Hvorledes skulle vi anvende Søndagen?” fik han til Svar af en forknyt Husmandsdreng: “Da skal vi arbe’e for vos sæl.” Provsten gned sig i Hænderne: “Det var udmærket rigtigt, mit kære Barn: da skulle vi arbejde for vor Sjæl.” Lorents aandede op, men Præsten var ubarmhjertig nok til at stikke sin Overordnede Forstaaelsens Nøgle i Haanden.

10

Ja, saa nær ligger det rigtige og det forkerte ved hinanden her i Verden. Man husker jo endnu fra sin Barndom Husmændenes Søndagsslid med Gaardejerens Heste. Baade med Hensyn til Husmændene og Gaardmændene og Hestene var det lige ukristeligt. Har det forandret sig? Ja. Men ikke i Retning af Kristelighed.

15 Husmændene er bare blevet sig saa meget bevidst og har opnaaet saadanne Kaar, at nu har ogsaa de Raad til at “holde Søndag”.

20

Men der er endnu en Afgrund mellem Præstens og Menigmands Opfattelse af Søndagens rette Brug. Der raader stadigvæk den Anskuelse i Folket, at “om Søndagen skal vi arbejde for os selv.” Kirken siger: Søndagen er Herrens Dag, men Folket siger: Søndagen er vor egen.

25

Den, der i sin Ungdom har lært af Morten Pontoppidan, saa han aldrig kan glemme det, at det danske Folk er et kristent Folk, har sværest ved at fastholde denne Overbevisning just om Søndagen. Var der virkelig Tale om Folkekristendom, saa maatte det være en selvfølgelig Skik, at Folket var at finde ved sin Gudstjeneste Helligdagsmorgenen. Men Søndagen er hos os bare en

Sove-længe-dag. Det vrimler i dette døbte Land med Folk, der vilde være paa
30 Randen af et Nervechok, hvis man helt uden Indledning og Forbindelse
brutalt foreslog dem en Lørdag at gaa i Kirke i Morgen.

De vilde slet ikke vide, hvad de skulde der.

35 De kradsmodigste vilde svare: Hvad Glæde skulde Gud have af, at vi gaar derhen
og keder os?

Man skal ikke gaa, hvor man keder sig, vel? Og saa fortsætter man med at gaa i
Selskab.

40

Det var en af Tidens uhyrligste Misforstaaelser, at vi Mennesker kun skal gøre,
hvad der morer os. Børnene skulde mores igennem de 7 Aars Skoletid. Til
Politikere valgtes de Medborgere, der skønnedes bedst egnet til at sørge for
Morskab. Sligt Overfladepjat gaar saa længe, til Fals slaar sin egen Herre paa
45 Hals. Saa kommer en Dag Alvoren og siger: Nu er her leget længe nok. Den
trækker i Skaftestøvler og anbringer Folk i Skyttegrave og Beskyttelsesrum uden
forinden at have sikret sig, at det morer dem.

Man siger, at Præsterne prædiker saa rædselsfuldt. Hvorfor skulde de ikke det,
50 naar der ingen er til at forlange noget andet af dem? Hvorledes skal de prædike,
naar der ingen er til at høre?

For Resten er det en løgnagtig Undskyldning. Der er ogsaa i vor Tid mange
dygtige Præster, hvis Ord har nok saa meget Rygrad og Mening som
55 Journalisternes og Rigsdagsmændenes.

Men for øvrigt er der ingen Paragraf i dansk Lovgivning, der forbyder
Kirkegængerne at nappe sig en Lur, saa længe Prædikenen varer. Ja, jeg er viss
paa, at vor Præstestand i det store og hele er af en saa ydmyg Karakter, at den
60 intet vilde have imod, om der i Vaabenhuset aabnedes en lille Forretning med
Vattutter.

Meningen med disse Bemærkninger er jo den, at Prædikenen ingenslunde er
Gudstjenesten. Man skal gaa i Kirke, ikke for at en Præst skal prøve at
65 konkurrere med al den anden Underholdning, der bydes paa. Man skal gaa i
Kirke først og sidst, fordi man har sin Plads der, fordi man som døbt Menneske

har Pligt til at deltage i Gudstjenesten; du skal gaa i Kirke for Guds Skyld, for han savner en Stemme i Søndagens Lovsang til sig, naar han ikke hører din; man
70 skal gaa i Kirke for Menighedens Skyld, thi Menighed betyder, at vi er fælles; man skal gaa i Kirke for sin egen Skyld — maaske for at kede sig en Time; Kedsomhed kan være Salt paa Sjælens Bord. Og hvor er det sundt med Orden i Tingene! hvor er det praktisk, at denne Dag og den Time paa den Dag er sat af til noget helt forskelligt fra det travle verdslige Liv. Du vasker dig om Morgen; 75 tænker du paa, om det er kedeligt eller ikke? Hold din Sjælevæt i Kirken Søndag Morgen. Lad Hvælvingerne og de ærværdige Mure tale til dig, hvis ikke Præsten kan, lad Orgelet, lad Stilheden! I. C. Christensens Søn Peder Christensen fortalte mig engang, at han var med sin Far i Maribo Domkirke en Aften i Julen; da de over Isen gik hjem, spurgte han: Hvad syntes du saa om Gudstjenesten? 80 Den gamle Degn og Kirkeminister svarede: Jeg fik mig en god Prædiken af den skønne gamle Kirke.

Dagens Evangelium fortæller os om Jesu Sammenstød med en Helligdagsopfattelse, der var kommen lige saa langt ud tilhøjre, som vor er det til
85 venstre. Farisæerne havde gjort Sabbaten til et Tyranni. Og Kristus hader Tyranniet. Han var saa uforsonlig i sin Kamp imod det, at det endte, som det maatte ende, med at det slog ham ihjel. Hans Forargen Farisæerne i Dag med ikke at gemme Helbredelsen af den vattersottige til bare i Morgen var et Led i hans Samlen Pinde sammen til sin Ligkiste. Men der var eet, der var ham lige saa 90 forhadet som Tyranniet, og det var Lovløsheden, det ligeglade Kaos. At han slaar Loven i Ansigtet, naar den lader sig bruge til Marterredskab, betyder ikke, at han er Lovens Fjende. Den Lov, der fornedrer sig til Misbrug, vil han styrte. Hvorfor? fordi den ikke længere er Lov, den vanhelliger Lovens Navn. For Loven er hellig, men kun naar den lever i Menneskers Hjerter; kun den Lov, vi 95 frivillig tager paa os, er i Virkeligheden Lov for os. Hvad fortjenstfuldt er der ved, at du sætter dig nederst ved Bordet efter en Befaling? Først naar du af dit Hjertes egen Drift søger den nederste Plads, har du den Ydmyghed, der adles af Gud.

100 Den Ydmyghed har de kristne Folk glemt over for Søndagen. Vi er saa vænnet til at kræve, at det at ofre er blevet os en Taabelighed. Søndagen skal behage og more os fra A til Z; den er en Fridag og ingen Helligdag. De store Sportsstævner kan samle Titusinderne om Plejningen af Legemet, men Sjælens Pleje — — — Er det til at undres over, at vi er endt som Teknikkens lemlæstede Slaver, saadan 105 som vi har vanskøttet vor Sjæl?

Det er dyrt for Europa, at vi har vulgariseret Søndagen. Verden bliver mere og mere sjælløs. Ja, Verdensmagterne bruger Søndagen til at slaa ihjel i. Og
110 Vorherre Jesus brugte Sabbaten til at øve vel i. Det bliver ikke bedre med vor Verden, inden Søndagen atter bliver en hellig Dag, der bruges til Guds Ære og Menneskesjælens Vederkvægelse. Søndagen skal ikke tyrannisere os, langt fra, men vi skal heller ikke handle som Barbarer med den. Der maa fra de kristne Jordlag spire en fornyet Forstaaelse af, at det hævner sig lige saa groft at sjo fle det
115 tredie Bud som noget af de andre.

Kilde

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet

120 **Kildetype**

Digitalt manuskript

Tags

17. søndag efter trinitatis, Anden Verdenskrig, Danmarks besættelse 1940-1945, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

125 **URI**

<https://www.dansketaler.dk/tale/kaj-munks-praediken-17-sondag-efter-trinitatis>

130

135

140